

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Praeeminentiis & Praecedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XXXIX. Beneventana Ecclesiæ. De eadem materia exemptionis à jurisdictione Ordinarii Ecclesiarum sitarum in solo Lateranensi; Et quam jurisdictionem in eis Ordinarius habeat, dicta exemptione ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

Cum igitur cathedralicum, quod aliis synodaticum nuncupari solet, nedum ex dispositione factorum canonum, sed etiam ad mentem ipsius sacri Concilii Tridentini, per quod non esse sublatum late probat *Fagnan. ubi supra*, debeat per Parochos ratione parochialitatis Episcopo tanquam Parocho majori & in signum subjectionis ex saepius allegatis; Hinc proinde dicebam, quod admissa etiam dicta situatione, quodque aliis in concernentibus ipsam Ecclesiam materialem, e jusque bona & jura dicta exemptio suffragaretur, Adhuc tamen ea nullatenus suffragari poterat quoad istam recognitionem, ac alia concernentia curam animatum & Parochialitatem, ex eadem ratione satis frequenter deducta in dicta *Toletana disc. 1.* & aliis occasione privilegiorum exemptivorum competentium Ecclesiis & Monasteriis Regularium, non suffragantium quoad concernentia parochialitatem & curam animarum, Quod scilicet subjectio non provenit ratione Ecclesie materialis, seu ratione personatum exemptarum, sed ratione Ecclesie formel is id est populi, cum quo cura exercetur, qui est Episcopo subiectus, Et ob quam rationem, etiam Abbates alique Prælati Regulares quantumvis exempti convocari possunt ad Synodum, ut in *Majoricen. Synodus disc. præcedenti*, Multò magis dum ille Parochus erat clericus secularis.

Dum igitur istud cathedralicum seu synodaticum dicitur onus accessorium & consequitivum ad convocationem Synodi, exinde de plano resultare dicebam, etiam cum sensu veritatis, exemptionem ad hunc effectum non suffragari, Neque in contrarium deducebatur quid relevans, cum scribentes immorarentur solum in regulis generalibus, quas habemus in materia exemptionis, non descendentes ad hæc specialia concernentia regulæ exemptivæ limitationem.

BENEVENTANA
ECCLESIAE.

PRO

CAPITULO LATERANENSI

ET

COMMUNITATE TERRACUSI

CUM

ARCHIEPISCOPO.

*Casus decisus per Rotam pro Capitulo
& Communitate.*

De eadem materia exemptionis à jurisdictione Ordinarii Ecclesiarum sitarum in solo Lateranensi; Et quam jurisdictionem in eis Ordinarius habeat, dicta exemptione non obstante; Et de probatione domini soli dictæ Ecclesie Lateranensis.

SUMMARY.

FActi series.
De privilegio exemptivo Ecclesiarum & locorum fundatorum in solo Lateranensi.

- 3 Non prodest quoad jurisdictionem delegatam à Sac. Concil. Trid.
- 4 Visitationes utpotè referribiles ad dictam jurisdictionem delegatam, non prejudicant dictæ exemptioni.
- 5 Actus contrarii non prejudicant sine scientia & patientia ipsius Capituli Lateranensis.
- 6 De probatione domini soli remissivè.
- 7 Observantia nullum in hoc operatur.

DISC. XXXIX.

E anno 1450. quidam Nicolaus Oppidi Terrecusii, donavit Basilicæ Lateranensi ejusque Capitulo quoddam petium terræ positum intra ejusdem loci mania, in quo de anno sequenti Capitulum concessit facultatem Communicati ædificandi Ecclesiam sub invocatione S. Mariæ Annuntiatæ, cum Hospitali, communicando omnia ejus privilegia, immunitates, & exemptiones, sub reservatione annui census sex unciarum ceræ albæ in recognitionem domini; In cujus concessionis executionem, Communitas prædicta de anno 1453. Ecclesiam & Hospitali construxit, apponendo dictæ Basilicæ insignia, tam in janua & campana, quam in aliis partibus Ecclesie, & successivè Capitulum diversis temporibus deputavit Visitatores ad visitandum Ecclesiam & Hospitali; Cumque Archiepiscopi pro tempore voluissent eam visitare, se opposuit Communitas, undè destiterunt à visitando, Solumque post publicationem Sac. Cong. Trident. professi sunt id agere jure delegato; Cumque modernus Archiepiscopus hujusmodi prætensionem excitasset, visitandi scilicet, aliosque actus jurisdictionales jure Ordinario exercendi, atque ut in hujusmodi prætensione se confoveret, non audito Capitulo Lateranen. obtinisset quoddam decretum Sac. Congregationis Episcoporum & Regularium, de anno 1662. Hinc proinde, dicto Capitulo recurrente, remissa fuit causa ad Rotam coram Taja, datoque dubio, *in & quale jus Archiepiscopo competat in dicta Ecclesia & Hospitali*, post aliquas propositiones sine resolutione ob aliquas facti discrepantias sub die 20 Februarii 1668. prodit resolutio contra Archiepiscopum, nullum scilicet jus sibi competere in vim Ordinaria jurisdictionis, stantibus hujus Basilicæ privilegiis diversorum Pontificum præsertim Bonifacii IX. innovatis per Sixtum V. in ejus Constitutione 19.

In his autem disputationibus nulla cadebat difficultas super exemptione omnimoda Ecclesiarum & Hospitalium sitorum in solo Lateranensi à jurisdictione ordinaria, Tum quia hujus Basilicæ privilegia sunt in viridi & inconcussa observantia notoria ubique; Tum etiam quia sic aliis declaravit Sacra congregatio Concilii per hæc verba præcisa, *Sac. Congreg. Concilii Tridentini Interpretum aliis censuit non licere Episcopis & Archiepiscopis visitare Ecclesias in fundo Lateranensi erectas, nisi tanquam Sedis Apostolicæ delegatis*; Eademque privilegia canonizata fuerunt pluries per Rotam, tam circa collationem Beneficiorum, ut dec. 369. par. 9. rec. quam circa visitationem jure ordinario, aliosque actus ordinariam jurisdictionem concernentes, ut patet ex quatuor decisionibus super consimili controversia editis in una *Carbacen. Ecclesie coram B. chio, Cecchino & Roia* dec. 115. 217. 310. & 313. ead. par. 9. Atque in *Surrentina parochialis disputata*

prius coram Cardinali Arbitro, & deindè in Rota, de qua *sub tit. de Parochis*, Ego met scribens pro Archiepiscopo, posita probatione domini soli, aliisque requisitis, de quibus in *dicitur Constitutione 19. Sixti V.* non negabam hujusmodi exemptionem à jurisdictione ordinaria, præterquam quoad parochialitatem & concernentia curam animarum & concursum ad formam Concilii, ob eisdem Constitutionis litteralem exceptionem.

Prout e conversò, Ego scribens pro Capitulo & Communitate in ista causa, ob cessantem verificationem dictæ limitationis circa curam, & parochialitatem, non controvertebam facultatem visitandi jure delegato per Sac. Concilium Tridentinum circa concernentia hospitalitatem & eorum, ac etiam circa alia, quæ sub hujusmodi delegata jurisdictione veniunt, cum sola controversia esset super jurisdictione ordinaria.

Atque ex hac distinctione, de plano cessare dicebam fundamenta Archiepiscopi deducta ex aliis quibus visitationibus, aliisque actibus jurisdictionalibus gestis tam per ipsummet; quam per eius pro tempore prædecessores, quoniam non constabat, an jure ordinario id sequutum esset, unde propterea actus remanebant æquivoci utpotè referribiles ad jus delegatum, dum omnes erant ab anno 1564. curæ, & sic post publicationem Sac. Conc. Tridentini; Et nihilominus ubi etiam justificaretur, quod tam visitationes, quam alii actus jure ordinario gesti essent, id nullatenus præjudicare dicebam, dum non constabat de scientia & patientia Capituli, cui dictæ Communitatis vel aliorum administratorum negligentia in proposito præjudicare non potuit, ut punctualiter firmatur in *allegatis decisionibus Cathacen. par. 9. recent. dec. 115 217. 310. & 313.*

Tota igitur disputatio fuit super verificatione domini hujus soli, aliorumque requisitorum, cum quorum præsupposito dicta privilegia irrant, itaut quæstio esset potius facti quam juris, ad causæ patronum magis quam ad Advocatum pertinens; Benè tamen in facto justificabantur eadem, ac majora requisita, quæ in proposito canonizata fuerunt in *supra allegatis decisionibus Cathacen.* Et quoad ea, quæ juris sunt super modo probandi dominium, ad evitandas inanes allegationes pertransibam cum firmatis in eisdem decisionibus, quæ tanquam speciales ac individuales tollebant necessitatem repetendi regulas & propositiones generales ibidem quoque deductas, quarum consarcinatio, scriptoris potius quam Advocati munus importare videtur, ubi necessitas non exigit.

Ideoque reflectendo etiam ad veritatem, justa, & probabilis videbatur resolutio, stante præsertim continuata observantia prædecessorum Archiepiscoporum, qui acquiescentes oppositionibus circa visitationem jure ordinario, declararunt visitare jure delegato, unde propterea concurrebant, præcedens oppositio, & subsequuta acquiescentia & patientia quæ in incorporalibus stant loco possessionis, itaut concurrente longissimi temporis decursu, intret etiam præscriptio; Multò magis quia in presenti, observantia capiendæ erat, potius tanquam interpretativa & adminiculativa aliarum probationum super situatione & dominio soli, Atque istud dicebam esse fortissimum adminiculum supplementivum omnium exceptionum & defectuum, qui adversus probationes dabantur.

F R E Q U E N T I N A
J U R I S V I S I T A N D I
P R O
C O M M U N I T A T E O P P I D I
J E S U A L D I
C U M
E P I S C O P O.

*Casus disputatus in Sac. Congregatione
Concilii & resolutus ut infra*

De Jurisdictione & facultate Ordinarii super visitatione ac revisione computorum Hospitalis & Montis Pietatis sub administratione laicorum, ac eorum sub Regia protectione, præsertim ubi administratio est penes ipsam Communitatem fundatricem, An ita verificetur limitatio de fundatore vivente.

S Y M M A R I U M.

- 1 **F** Acti serie.
- 2 Resolutio Sacra Congregationis.
- 3 De regula Episcopo assistente ex Concilio Tridentino visitandi hospitalia & pia loca.
- 4 De limitationibus, ubi sunt sub Regia protectione, & ubi aliter in fundatione cautum est.
- 5 De declarationibus de limitationum, & quando procedant.
- 6 Jus visitandi non venit sub generali privilegio exemptionis.
- 7 quando dicatur etiam istud jus explicari per equipollens.
- 8 Declaratur conclusio de qua n. 6.
- 9 Substantia voluntatis, non formula verborum attendi debet.
- 10 Declaratur conclusio ut leges fundationis debeant habere consensum Ordinarii.
- 11 Quando dictus consensus censetur præsumtus.
- 12 Ordinarius præsumitur informatus de negotiis sua diocesis.
- 13 Alia sunt loca pia, alia verò Ecclesiastica.
- 14 De potestate Ordinarii visitandi etiam opera pia laicalia, & an procedat fundatore vivente.
- 15 Datur distinctio inter pia loca, & opera administrata per Communitatem laicorum, sed fundata cum bonis piè disponentium, & fundata cum bonis ipsius Communitatis.

D I S C. XL.

LN Oppido Gesaldi, Communitas laicorum ex eius bonis, erexit, ac fundavit Hospitalè, & Montem pietatis, sub ea expressa lege, quod sub ipsius, ac laicorum ab ea deputandorum administratione, semper & privè ad quemcumque esse deberent, quodque ad ipsam spectaret jus recipiendi rationes seu computa Administratorum, & in quocumque casu controversiæ recurri deberet ad superiores & Magistratus sæculares, itaut loci Ordinarius nulla-